

Торгівля товарами

ТЕКСТИЛЬНИМИ

Правила торгівлі текстильними товарами

Під текстильними товарами розуміють вироби, що виготовлені з бавовняних, вовняних, лляних тканин, з джуту та інших рослинних волокон, тканин з натурального шовку, синтетичних і штучних волокон, трикотажних полотен, нетканих матеріалів.

Текстильні товари зберігають у сухих, чистих, добре вентильованих приміщеннях при температурі від +15 до +18 °С і відносній вологості повітря 60-65 відсотків, захищаючи їх від пилу та вицвітання укривними матеріалами (щільною тканиною, папером, синтетичною плівкою тощо) або укладаючи в картонні ящики (коробки), пакети (мішки) з плівки та паперу. Упаковані (у ящиках, кіпах, коробках тощо) і неупаковані (у кусках) товари розміщують окремо. Для запобігання псуванню вовняних тканин при тривалому зберіганні необхідно обробляти їх відповідними антимолевими засобами.

У складських приміщеннях суб'єкта господарювання текстильні товари зберігають на стелажах, підтоварниках, у контейнерах за груповими ознаками, артикулами на відстані не менше ніж 1 м від системи опалення та нагрівальних приладів, 0,2 м – від стін і підлоги та 0,5 м – від електричних ламп. Штабель складається з 4-5 рядів (ящиків, кіп тощо), але його висота має бути не більше ніж 2 м.

У торговельному (демонстраційному) залі текстильні товари розміщують на острівних гірках, стендах, кронштейнах, столах і прилавках та іншому торговельному обладнанні.

Для зручності споживачів текстильні товари мають бути згруповані за родом волокна, видами тканин, характером оброблення, кольором, малюнком та іншими ознаками.

Працівники суб'єкта господарювання повинні консультиувати споживача щодо виду тканин і штучних виробів, груп і підгруп, до яких вони належать, взаємозамінності тканин, засобів догляду за текстильними товарами, роз'яснювати цифрові позначення на виробках, ярликах, етикетках, а також інформувати споживачів про наявні дефекти тканин. На прохання споживача продавець повинен допомогти визначити необхідну кількість тканини для виготовлення швейного виробу, а також підібрати відповідне оздоблення.

Відміряють тканини жорстким метром (бруськовим, дерев'яним), який має повірочне тавро, способом, що залежить від виду тканини:

- тонкі та легкі тканини бавовняні, лляні, шовкові та інші – шляхом відкидання тканини на прилавок при вільному (без натягання) прикладанні тканини до метра;
- гофровані та плісировані тканини – шляхом накладання жорсткого (бруського, дерев'яного) метра на тканину, що лежить на прилавку (столі) у розправленому вигляді, без натягання і без порушення гофрування і плісе;
- важкі та об'ємні тканини (вовняні, тканини для автомобілів, м'яких меблів тощо) – шляхом накладання жорсткого метра на тканину, яка лежить на прилавку (столі) у вільному стані без складок і зморшок.

Дозволяється відмірювати всі види тканин (крім вовняних і трикотажних полотен) на спеціальному прилавку (столі) способом накладання тканини на проградуєований металевий мірник (стрічку), що має повірочне тавро.

Для відмірювання тканин на робочому місці продавця встановлюється прилавок або стіл завдовжки не менше ніж 3 метри і завширшки 80 см.

При продажу тканини залишок її в рулоні має бути придатним для пошиття (виготовлення) повномірного виробу.

До повного продажу куска (рулону) тканини зберігають його “хазовий кінець” з фабричним ярликом і тавром. Пропонувати до продажу “хазові кінці” можна, якщо відбиток тавра і штампа не погіршує виду тканини з лицьового боку.

Відібраний товар продавець перевіряє в присутності споживача: виявляє пошкодження, забруднення, інші зовнішні дефекти, відміряє кількість, підраховує вартість покупки. У разі виявлення загальних грубих дефектів товар замінюється на товар належної якості.

Суб'єкт господарювання може здійснювати продаж супутніх товарів: ниток швейних, шовку петельного, ґудзиків, викройок, журналів мод тощо.

Суб'єкт господарювання може надавати споживачу додаткові платні послуги: розкрій тканин і зметування розкромлених виробів, продаж викройок, комплектування та оформлення подарункових наборів, нанесення оздоблення на штучні текстильні товари, доставка за адресою товарів на замовлення споживачів.

Правила торгівлі телекомунікаційним обладнанням

Правила торгівлі телекомунікаційним обладнанням

Законодавство України під телекомунікаційним обладнанням розуміє телерадіотовари, що включає групи радіоелектронної апаратури: електропрогравальної, звукозаписувальної, для відеозапису та відтворення зображення і звуку, носіїв для запису звуку, платівок, телевізійних приймачів, частин, вузлів, а також деталей і приналежностей до неї.

Здійснюючи приймання телерадіотоварів, перевіряють цілісність упаковки, наявність та правильність заповнення супровідних документів, заводських пломб, повноту комплектації, а також укомплектованість їх інструкціями з експлуатації, паспортами, гарантійними талонами та іншою документацією.

Телерадіотовари зберігають в упакованому виді в сухих, чистих, добре вентильованих приміщеннях, ізольованих від місць зберігання кислот і лугів, при температурі від +12 до +18 °C і відносній вологості повітря не більше ніж 60-70 відсотків.

При зберіганні телерадіотовари розміщують на відстані не менше ніж 0,2 м від стін і підлоги, 0,5 м – від джерел електричного освітлення, 0,1 м – від приладів опалення. Проходи між штабелями мають бути не менше ніж 0,7 м.

Необхідно дотримуватись вимог, передбачених попереджувальними знаками, зображеними на упаковці, оберігати телерадіотовари від механічних ударів, дії прямих сонячних променів.

Телевізори, радіоприймачі, магнітофони та інші великогабаритні телерадіотовари зберігають на підтоварниках або стелажах з обов'язковою поміж ними прокладкою з дерева або іншого матеріалу.

Комплектність виробу (шнури, запобіжники, мікрофони, котушки тощо) перевіряють згідно з переліком, надрукованим у його паспорті.

Телерадіотовари розміщують у торговельному (демонстраційному) залі за групами (телевізори, радіоприймачі, магнітофони, стереокомплекси тощо) залежно від класу, типу, джерел живлення, варіанта виконання, зовнішнього оформлення.

Для демонстрації телевізорів використовуються пересувні столи з обертовою площадкою, пристінні універсальні гірки, багатоярусні стенди, обертові консолі, подіуми. Телевізори групують за класами і розмірами зображення. Телевізори кольорового зображення мають розміщуватися окремо від телевізорів чорно-білого зображення.

У торговельному (демонстраційному) залі радіоприймачі, радіоли, магнітоли, програвачі, магнітофони розміщують на універсальних пристінних і острівних гірках і подіумах.

На нижніх полицях торговельного обладнання розміщують джерела живлення: акумулятори, батареї, елементи. Автотрансформатори, звукознімачі та антенне приладдя розміщують на середніх полицях, а малогабаритні транзисторні радіоприймачі, електропрогравачі, гучномовці абонентські – на верхніх.

Дрібні радіодеталі – запобіжники, конденсатори, резистори, трансформатори тощо необхідно розміщувати згідно з видом і призначенням та викладати в надприлавних вітринах, вітринах-шафах, на полицях-касетах, стендах.

Зразки телерадіотоварів повинні мати короткі анотації, які містять основні технічні характеристики виробів.

Зона продажу радіотоварів має бути забезпечена розетками для включення в електро- і радіомережу, приладами для перевірки якості радіодеталей, антенними вводами для демонстрації радіоприймачів, телевізорів та інших радіотоварів у дії.

У торговельному підприємстві може відводитися приміщення для майстерні з ремонту телерадіотоварів.

Працівники суб'єкта господарювання, які реалізують телерадіотовари, зобов'язані в присутності споживача перевірити якість, комплектність виробів, наявність технічного паспорта, інструкції з експлуатації, гарантійних талонів. Справність радіотоварів необхідно перевіряти шляхом підключення до електро-, радіомережі в усіх діапазонах, режимах роботи і щодо всіх функцій, передбачених експлуатаційною документацією.

При продажу телерадіотоварів працівники суб'єкта господарювання повинні надати споживачу кваліфіковану консультацію щодо експлуатаційних характеристик товарів, відмінних ознак, призначення, властивостей окремих телерадіотоварів, методів випробування в дії, взаємозамінності виробів, способів догляду і режимів зберігання, гарантованих зобов'язань підприємства-виробника, місцезнаходження та найменування підприємства (майстерень) технічного обслуговування та ремонту виробів, а також в обов'язковому порядку заповнити гарантійний талон.

При продажу окремих видів телерадіотоварів працівники суб'єкта господарювання зобов'язані поінформувати споживача про наявність у продажу супутніх товарів і запасних деталей.

Торгівля електропобутовими

товарами

Торгівля електропобутовими товарами

Із зростанням добробуту населення значно зростає попит на побутові електричні прилади, що полегшують домашню працю та скорочують витрати часу на домашню роботу.

До електропобутових товарів відносять побутові холодильники, морозильники, машини і прилади для механізації побутових робіт, побутові прилади для очищення, зволоження, кондиціонування повітря, електроосвітлювальна арматура і електролампи, електронагрівальні прилади, провідникові і встановлювальні вироби тощо.

Основним нормативно – правовим актом, що врегульовує торгівлю електропобутовими товарами є Правила роздрібної торгівлі непродовольчими товарами, затверджені наказом Міністерства економіки України від 19 квітня 2007 року № 104.

Необхідно пам'ятати про наступне.

Маркування електропобутових товарів передбачає наявність інформації про найменування підприємства-виробника, його місцезнаходження, товарний знак, назву товару, номінальну напругу (В), номінальну потужність (Вт), номінальний струм (А), ступінь захисту від ураження електрострумом, позначення щодо захищеності від вологи, знак заземлення, найменування нормативного документа, вимогам якого повинен відповідати вітчизняний товар, дату випуску. На електронагрівальних приладах маркувальні дані розміщуються безпосередньо на корпусах або металевих пластинках, які прикріплюються до приладів. Проводи і шнури повинні мати додаткове маркування: марку проводу (шнура), кількість жил, номінальний переріз

(кв.мм), довжину (м) для бухт, кількість і довжину шнура в пачці, масу бруто (кг). Індивідуальна упаковка електропобутових товарів має містити маркувальні дані: найменування підприємства-виробника, його адресу, товарний знак, назву товару, номінальну напругу (В), рід струму, номінальну потужність (Вт), попереджувальні знаки, найменування нормативного документа, вимогам якого повинен відповідати вітчизняний товар.

Здійснюючи приймання електропобутових товарів, перевіряють наявність технічного паспорта, інструкції з експлуатації. Товари, на які поширюються гарантійні строки експлуатації, повинні мати гарантійні талони встановленого зразка. Перевірка комплектності електропобутових товарів проводиться відповідно до даних технічного паспорта. Суб'єкту господарювання забороняється комплектувати вироби та пропонувати споживачу різноманітні перехідники для з'єднання триконтактних вилок з двоконтактними розетками.

Електропобутові товари зберігають у сухих, чистих, добре вентильованих приміщеннях, ізольованих від місць зберігання кислот і лугів, при температурі не нижче ніж +5 °С і відносній вологості повітря не більше ніж 65-70 відсотків. При зберіганні електропобутові товари розміщують на відстані не менше ніж 1 м від приладів опалювання, 0,5 м – від джерел електричного освітлення. Проходи між штабелями мають бути не менше ніж 0,7 м. При зберіганні електропобутових товарів необхідно додержуватися попереджувальних знаків, написів, зображених на упаковці, "Обережно", "Не кантувати" тощо.

Демонстрація товару

Зразки електропобутових товарів повинні мати короткі анотації щодо основних технічних характеристик. При продажу електропобутових виробів з трипровідним шнуром живлення та триконтактною вилкою для підключення виробу до електричної мережі продавець (виробник) зобов'язаний в анотації подати

попереджувальну інформацію такого змісту: “Забороняється використання виробу в приміщеннях, де електрична мережа не обладнана заземлювальним проводом”. У торговельному (демонстраційному) залі електропобутові товари розміщують за підгрупами в надприлавних вітринах і вітринах-шафах, на пристінних та острівних гірках, настінних пультах, кронштейнах, штангах, підставках-постаментів тощо. Зона продажу електропобутових товарів повинна бути забезпечена необхідними електровимірвальними та випробувальними приладами (щитками і пультами для опробування електроламп і електроприладів), контрольними патронами, вольтметрами, лампочками, приладами для перевірки вимикачів, жердиною для підвішування та знімання електроосвітлювальної арматури, котушками для зберігання електрошнура, набором інструментів (викрутка, плоскогубці, гострозубці тощо) та іншим обладнанням та інвентарем.

У торговельному підприємстві можуть розташовуватися майстерні для дрібного ремонту та збирання виробів.

При продажу електропобутових товарів працівники суб'єкта господарювання зобов'язані в присутності споживача перевірити їх якість, комплектність, наявність технічного паспорта, гарантійного талона, інструкції з експлуатації, точність міри або кількості (шнура, проводу, дрібних товарів) та в обов'язковому порядку заповнити гарантійний талон. Технічно складні електропобутові товари та електроосвітлювальна арматура, електролампи перевіряються в дії.

При продажу окремих видів електропобутових товарів продавець повинен поінформувати споживача щодо супутніх товарів та запасних деталей, які є у продажу.

Оцінка відповідності якості

Необхідно пам'ятати, що товари, які реалізуються повинні мати документи, що підтверджують якість. Вони надаються виробником. Такими документами в Україні є сертифікат чи декларація

відповідності. У документах на товари, які передаються покупцеві, повинні зазначатися реєстраційні номери сертифіката відповідності або декларації відповідності.

Особливості реалізації окремих груп електропобутових товарів визначаються технічними регламентами, що затверджуються наказами Міністерства економічного розвитку та торгівлі.

Гарантійний строк та строк придатності

Гарантійний строк зазначається в паспорті на продукцію або на етикетці чи в будь-якому іншому документі, який додається до продукції.

Коли мова йде про продукцію, споживчі властивості якої можуть із часом погіршуватися і становити небезпеку для життя, здоров'я, майна споживачів, встановлюється строк придатності. Він зазначається на етикетках, упаковці або в інших документах, що додаються до продукції при продажу. У такому разі саме цей строк і вважатиметься гарантійним. Строк придатності обчислюється починаючи від дати виготовлення (яка також має зазначатися на етикетці або в інших документах) і визначається або часом, протягом якого товар є придатним до використання (наприклад «Термін придатності до використання 2 місяці з дати виготовлення»), або датою, до настання якої товар є придатним до використання (наприклад «Вжити до 01.10.2013 р.»).

Особливості продажу взуття

Правила торгівлі взуттям

Основним нормативно – правовим актом, що врегульовує торгівлю взуттям є Правила роздрібної торгівлі непродовольчими товарами, затверджені наказом Міністерства економіки України від 19 квітня 2007 року № 104.

Реалізуючи взуття необхідно пам'ятати про наступне.

Маркування взуття передбачає наявність інформації про найменування підприємства-виробника, його місцезнаходження, товарний знак, модель, розмір, повноту, знак “Ст.”, дату виготовлення (місяць, рік), найменування нормативного документа, вимогам якого повинен відповідати вітчизняний товар, номер контролера відділу технічного контролю. В індивідуальну упаковку кожної пари взуття має бути вкладена інформація (рекомендації) щодо його експлуатації та догляду за ним.

Прийманню та продажу не підлягає взуття з виявленими дефектами виробничого характеру та без відповідного маркування.

Взуття зберігають у сухих, чистих, добре вентиляованих приміщеннях при температурі від +14 до +25 °С і відносній вологості повітря 50-80 відсотків. При зберіганні коробки і ящики із взуттям розміщують на відстані не менше ніж 0,2 м від стін і підлоги, 0,5 м – від електричних ламп, 1 м – від приладів опалення. Взуття в коробках складають на стелажах, висота яких має бути не більше восьми рядів, а без коробок – не більше п'яти рядів з прокладкою з картону між рядами. Взуття в коробках укладають каблучною частиною однієї напівпари на гомілкову частину іншої. Чоботи (кирзові та ялові) підвішують на брущатих козлах (вішалах) або укладають на стелажах рядами. Гумове взуття зберігають у заводській

упаковці (в ящиках) у напівтемному приміщенні. Взуття всіх видів забороняється зберігати навалом. Валяне та утеплене взуття при тривалому зберіганні для запобігання псуванню необхідно пересипати антимолевими засобами.

Розпаковане взуття потрібно оберігати від дії прямих сонячних променів.

У торговельному (демонстраційному) залі взуття розміщують на острівних та пристінних гірках, у шафах-вітринах з похилими полицями, на гірках з металевими кронштейнами, консолями, штангами, стендами, полицями-корзинами, полицями-касетами тощо. В

Взуття розміщують за такими ознаками:

- характер пошиву (модельне, масового виробництва);
- вид (туфлі, черевики, чоботи тощо);
- розмір і повнота;
- матеріал виготовлення;
- стать, вік;
- сезонність.

За ознаками сезонності взуття поділяється на:

- зимове – утеплене всіх видів;
- весняно-осіннє – чоботи, напівчоботи, черевики, напівчеревики неутеплені, туфлі закриті на товстій підошві з пористої гуми або поліуретанів;
- літнє – туфлі літні відкриті, сандалети, сандалі та інше.

При самообслуговуванні для кожного розміру взуття, окремої торгової марки відводиться визначене місце.

Гумове взуття укладають на внутрішнє ребро, задником у бік споживача; легке спортивне взуття – пачками, задником у бік споживача, валяне взуття – парами, підошвою в бік споживача, носками в різні боки.

Суб'єкт господарювання повинен забезпечити споживачам зручні умови для ознайомлення, вибору та примірки взуття. Для цього торговельні (демонстраційні) зали обладнуються банкетками або ослонами, підставками, дзеркалами, килимками, ріжками. Інформація про розміри взуття надається в метричній та штихмасовій системах нумерації. Продавець повинен пропонувати споживачу приміряти обидві півпари взуття. При продажу дитячого взуття обов'язкова наявність стопоміра. Продаж взуття в торговельних підприємствах, де відсутні умови для примірювання, забороняється.

У торговельному (демонстраційному) залі на видному місці обов'язково вивішується інформація про гарантійні терміни взуття, що є у продажу, їх обчислення з урахуванням сезонності.

Гарантійні строки носіння взуття, відповідно до чинних стандартів, обчислюються з дня продажу через роздрібну торговельну мережу або від початку сезону. Згідно з міждержавними стандартами ДСТУ ГОСТ 26167-2009 (діє з 1 січня 2010р.), ГОСТ 26166-84, ГОСТ 19116-2007, ДСТУ ГОСТ 26165:2009 (діє з 1 січня 2010р.), ДСТУ ГОСТ 1135:2007 (діє з 1 травня 2009р.):

- гарантійний строк носіння повсякденного взуття становить 60–80 днів (залежно від матеріалу підошви);
- гарантійний строк носіння модельного взуття становить 30–45 днів (залежно від матеріалу підошви);
- гарантійний строк носіння гумового взуття становить 90 днів;
- гарантійний строк носіння домашнього та дорожнього взуття – не менше 40 днів.

Таким чином, гарантійний строк носіння взуття не може бути меншим 30 днів з дня продажу через роздрібну торговельну мережу або від початку сезону. Виробник гарантує відповідність взуття вимогам зазначених стандартів при дотриманні умов його експлуатації та зберігання.

Додатком № 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 19 березня 1994 р. № 1723 затверджено Перелік сезонних товарів,

гарантійні строки за якими обчислюються з початку відповідного сезону. Взуття є сезонним товаром, і гарантійні строки для нього обчислюються:

– для взуття зимового асортименту – з 15 листопада по 15 березня;

– для взуття весняно-осіннього асортименту – з 15 березня по 15 травня та з 15 вересня по 15 листопада;

– для взуття літнього асортименту – з 15 травня по 15 вересня. Якщо проводиться сезонний розпродаж взуття, то на таке взуття також поширюється гарантія. При цьому гарантійні строки обчислюються не з моменту покупки, а з дня початку відповідного сезону.

Суб'єкт господарювання може здійснювати продаж супутніх товарів: панчо, шкарпеток, шнурків, розправних колодок, вкладних устілок, косячків, набойок, предметів догляду за взуттям (щіток, кремів, бархаток та інше), предметів ортопедичного асортименту тощо. Супутні товари розміщуються в касетах пристінних та острівних гірок.

Електробезпека

Основні відомості з електробезпеки

Електробезпека – це система організаційних та технічних заходів і засобів, що забезпечують захист людей (живої природи) від шкідливого та небезпечного впливу електричного струму, електричної дуги, електромагнітного поля

і статичної електрики.

Група з електробезпеки визначає кваліфікаційний рівень знань та практичний досвід працівника здатного виконувати електротехнічні роботи (завдання та обов'язки) відповідного рівня складності.

Електротехнічні роботи низької складності виконують працівники не вище II кваліфікаційної групи з електробезпеки, середньої складності – працівники з III кваліфікаційною групою з електробезпеки, високої складності – працівники з IV-V кваліфікаційною групою з електробезпеки.

Працівники з I кваліфікаційною групою з електробезпеки не виконують електротехнічні роботи, але зобов'язані виконувати технічний догляд виробу (електроприладу тощо), який працює на електричній енергії та використовують в своїй роботі.

Особа, щоб отримати I кваліфікаційну групу з електробезпеки повинна:

- знати основи електрики;
- чітко усвідомлювати небезпечну дію електричного струму;
- знати заходи електричної та пожежної безпеки при роботі на виробі (електроприладі, електроустановці тощо);
- знати порядок надання першої долікарської допомоги потерпілим від ураження електричним струмом;
- вести технічний догляд виробу, на якому працює (електроприладу, електроустановки тощо).

Працівники, які в своїй роботі використовують вироби, що працюють на електричній енергії, зобов'язані мати відповідну кваліфікаційну групу з електробезпеки та проходити щорічну перевірку знань. Конкретні кваліфікаційні групи з електробезпеки, які повинні мати працівники на підприємстві,

встановлює виключно відповідальний за електрогосподарство, перелік яких затверджує керівник в Положенні про навчання з питань технічної експлуатації електроустановок, охорони праці та про перевірку знань з цих питань. Для деяких працівників Правилами встановлені мінімально допустимі кваліфікаційні групи. Наприклад:

- водії автомобілів, машин, механізмів, трактористи – I групу;
- стропальники, сторожа, прибиральниці приміщень – I групу;
- медичний персонал, який працює з електровиробами – I групу;
- працівники, що працюють на комп'ютерах – I групу. При наявності блоків автономного живлення, принтерів тощо, рекомендовано, – II групу;
- оператори технологічних процесів на електродвигуні – II;
- електрозварники і токарі – II;
- машиністи вантажопіднімальних машин – II групу;
- працівники, які допущені до управління машинами і обладнанням з електродвигуном – не нижче II групи;
- працівники, які допущені до управління ручних електричних машин – I або II групу, тощо.

Особа, відповідальна за електрогосподарство несе персональну відповідальність за допущення працівника використовувати в роботі електричну енергію. Для одержання першої кваліфікаційної групи з електробезпеки, незалежно від посади і фаху, працівнику необхідно пройти перевірку знань з електробезпеки. За результатами перевірки особа, яка перевіряє, шляхом опитування, повинна переконатись, що працівник засвоїв питання, з електробезпеки. Перевірку знань з електробезпеки на I групу повинен проводити одноосібно та

виключно відповідальний за електрогосподарство, або, за його письмовим розпорядженням, – особа зі складу електротехнічних працівників з групою не нижче III. Мінімальний стаж роботи в електроустановках і видання посвідчень працівникам з групою I не вимагаються. Працівнику який не отримав I групи з електробезпеки в своїй роботі використовувати вироби, що працюють на електричній енергії, забороняється, а виріб (наприклад, комп'ютер, електродрель, швейна машина тощо), на якому працював працівник, повинен бути відключений від електромережі.

Позачергова перевірка знань з електробезпеки, в тому числі і на I кваліфікаційну групу, проводиться при:

- введенні в дію нових або переглянутих Правил;
- введенні в експлуатацію нового устаткування або впровадження нових технологічних процесів;
- порушенні працівником вимог Правил та інструкцій;
- на вимогу посадових осіб організації вищого рівня та органу державного нагляду;
- при переведенні на іншу роботу та при зміні посади.

Для отримання II кваліфікаційної групи з електробезпеки працівнику необхідно:

- мати рівень знань та досвід в роботі з I кваліфікаційною групою з електробезпеки від 1 до 2 місяців (в залежності від кваліфікації та освіти).
- володіти елементарними електротехнічними знаннями електроустановок на яких працює;
- мати чітке уявлення про небезпеку електричного струму та наближення до струмоведучих частин;

- знання загальних правил безпечної та технічної експлуатації електроустановок;
- наявність практичних навичок надання першої долікарської допомоги потерпілим від ураження електричним струмом;
- вести технічне обслуговування електроустановок, на яких працює.

Відповідальний за електрогосподарство не є вчителем і в його обов'язки навчання підлеглих не входить, для цього є спеціальні акредитовані заклади.

Робітники електротехнічних професій проходять щорічне спеціальне навчання відповідних нормативно-технічних актів. Навчання організовують працівники відділу кадрів.

Нормативними актами передбачено, що відповідальні за електрогосподарство споживачів повинні забезпечувати проведення інструктажів. Інструктаж не є навчанням, а є формою підготовки до виконання певних обов'язків, а саме: – доведення до працівників змісту основних вимог щодо організації безпечної роботи і правил безпечної експлуатації електроустановок, аналіз допущених чи можливих помилок на робочих місцях осіб, яких інструктують, поглиблення знань і навичок безпечного виконання робіт та знань правил пожежної безпеки. Працівник який не пройшов інструктаж до роботи не допускається. Рівень знань після інструктажу визначає особа, що інструктує працівника.

Спеціальне навчання з технічної та безпечної експлуатації електроустановок може проводитись як безпосередньо на підприємстві так і іншим суб'єктом господарської діяльності, який отримав в установленому порядку відповідний дозвіл. Методичне забезпечення, організація і проведення навчання здійснюють спеціалісти (працівники) служби відділу кадрів. Спеціальне навчання відповідальних за електрогосподарство перед перевіркою знань проводиться роботодавцем за 40 годинною програмою, яка розробляється з

урахуванням конкретних видів робіт, виробничих умов та функціональних обов'язків працівників.

Керівники, посадові особи та ІТП, де сталася техногенна аварія чи враження персоналу електричним струмом, зобов'язані протягом місяця пройти позачергову перевірку знань.

Всі працівники, включаючи тих які мають I-V кваліфікаційні групи з електробезпеки, під час прийняття на роботу та періодично повинні проходити інструктажі з охорони праці. За характером і часом проведення інструктажі поділяються на вступний, первинний, повторний, позаплановий та цільовий. Відповідальність за наявність інструктажів несе керівник, якому підпорядкований працівник.

Первинний, повторний, позаплановий і цільовий інструктажі завершуються перевіркою знань у вигляді усного опитування або за допомогою технічних засобів, а також перевіркою набутих навичок безпечних методів праці. Знання перевіряє особа, яка проводила інструктаж.

При незадовільних результатах перевірки знань, умінь і навичок щодо безпечного виконання робіт після первинного, повторного чи позапланового інструктажів для працівника протягом 10 днів додатково проводяться інструктаж і повторна перевірка знань. При незадовільних результатах повторної перевірки знань, умінь і навичок щодо безпечного виконання робіт працівник до роботи не допускається.

При незадовільних результатах перевірки знань після цільового інструктажу допуск до виконання робіт не надається. Повторна перевірка знань при цьому не дозволяється.

Про проведення первинного, повторного, позапланового та цільового інструктажів вноситься запис до Журналу обліку виробничих інструктажів особою, яка їх проводила. Сторінки журналу повинні бути пронумеровані, прошнуровані і скріплені печаткою.

Вступний інструктаж проводиться:

- з усіма працівниками, які приймаються на постійну або тимчасову роботу, незалежно від їх освіти, стажу роботи та посади;
- з працівниками інших організацій, які прибули на підприємство і беруть безпосередньо участь у виробничому процесі або виконують інші роботи для підприємства;
- з учнями та студентами, які прибули на підприємство для проходження виробничої практики;
- з екскурсантами у разі екскурсії на підприємство.

Вступний інструктаж проводиться інженером з охорони праці, або іншим фахівцем, на якого наказом (розпорядженням) покладено ці обов'язки. Вступний інструктаж проводиться в кабінеті охорони праці або в приміщенні, що спеціально для цього обладнано, з використанням сучасних технічних засобів навчання, навчальних та наочних посібників за програмою, розробленою службою охорони праці з урахуванням особливостей виробництва.

Програма інструктажу затверджується роботодавцем. Запис про проведення вступного інструктажу робиться в журналі реєстрації вступного інструктажу, який зберігається в службі охорони праці, а також у наказі про прийняття працівника на роботу.

Первинний інструктаж електротехнічним та електротехнологічним працівникам проводиться відповідальним за електрогосподарство до початку роботи безпосередньо на робочому місці:

- новоприйнятим (постійно чи тимчасово) на підприємство;
- працівнику, який переводиться з одного структурного підрозділу до іншого;
- працівнику, який буде виконувати нову для нього роботу;
- відрядженим працівником, який бере безпосередньо участь у виробничому процесі на підприємстві;

– з учнями та студентами при проходженні практики на виробництві;

– працівнику, перед виконанням завдання, пов'язаного з використанням нових механізмів, інструментів, матеріалів тощо.

Первинний інструктаж проводиться індивідуально або з групою осіб одного фаху за діючими на підприємстві інструкціями з охорони праці відповідно до виконуваних робіт.

Повторний інструктаж електротехнічним та електротехнологічним працівникам проводиться відповідальним за електрогосподарство на робочому місці – 1 раз на 3 місяці. Повторний інструктаж проводиться індивідуально з окремим працівником або з групою працівників, які виконують однотипні роботи. Обсяг і зміст повторного інструктажу визначає особа, відповідальна за електрогосподарство.

Позаплановий інструктаж електротехнічному та електротехнологічному персоналу проводиться відповідальним за електрогосподарство на робочому місці або в кабінеті:

- при введенні в дію нових або переглянутих нормативних актів про технічну і безпечну експлуатацію електроустановок, а також при внесенні змін та доповнень до них;
- при зміні технологічного процесу, заміні або модернізації устаткування, приладів та інструментів, вихідної сировини, матеріалів та інших факторів, що впливають на стан технічної і безпечної експлуатації електроустановок;
- при порушеннях працівниками вимог нормативних актів з технічної чи безпечної експлуатації електроустановок, що можуть призвести або призвели до травм, аварій, пожеж тощо;
- при виявленні недоліків електротехнічними особами вищестоящих організацій та особами, які здійснюють державний нагляд і контроль за технічною і безпечною

експлуатацією електроустановок, незнання вимог безпеки стосовно робіт, що виконуються працівником;

- при перерві в роботі електротехнічних та електротехнологічних працівників більш ніж на 30 календарних днів.

Цільовий інструктаж проводиться з працівниками:

- при виконанні разових робіт, не передбачених трудовою угодою;
- при ліквідації аварії, стихійного лиха тощо;
- при проведенні робіт, на які оформляються наряд-допуск або розпорядження.

Цільовий інструктаж проводиться відповідальним за електрогосподарство індивідуально з окремим електротехнічним чи електротехнологічним працівником або з групою таких працівників. Обсяг і зміст цільового інструктажу визначається відповідальним за електрогосподарство в залежності від виду робіт, що ними виконуватимуться.

Джерело: Охорона праці та пожежна безпека в Україні